

Samenstelling van commissies en vrijwilligers.

<p><i>Tuinwinkel:</i> -</p> <p><i>Beheercommissie:</i> <i>Jacques Bierens</i> <i>Dick Duinkerken</i> <i>Ton Jansen</i></p> <p><i>Contact VOMAR:</i> <i>Dick Duinkerken</i></p> <p><i>Watergemaal:</i> <i>Ed Siecker</i> <i>Ton Jansen</i></p> <p><i>Beheer website:</i> <i>Glenn Verweij</i></p> <p>Inhoudsopgave clubblad</p>	<p><i>Maaiploeg:</i> <i>Stephan van Gils</i> <i>Frans Baats</i> <i>Willem de Waal</i> <i>Bertie Ravensbergen</i> <i>Peter Alting</i> <i>Ton Jansen</i> <i>Cor Polet (res.)</i></p> <p><i>Imker:</i> <i>Dirk Reitsma 0223-646680 tuinnr. 4</i> <i>Thijs Prins 06-42272379 tuinnr. 42</i> <i>Laura v. Winkel 06-30725122</i></p>	<p><i>Bar- en activiteitenteam:</i> <i>Ton Jansen</i> <i>Annelies Kunst</i> <i>Sonja van der Stoop</i> <i>Judith van Gils-Lotgerink</i> <i>Lien Melchers</i> <i>Martha Trap</i> <i>Dick Duinkerken</i></p> <p><i>Klaverjassen:</i> <i>Lief en Leed:</i> <i>Martin de Leeuw</i></p>
--	--	--

Samenstelling van commissies en vrijwilligers.	Pag. 1
Voorwoord.	Pag. 2
Mededelingen van de secretaris.	Pag. 3
Mededeling van de penningmeester. Kopijsluiting.	Pag. 4
Werkrooster tuincomplex 2021.	Pag. 5
Werkrooster verenigingsgebouw van 20 aug t/m 14 jan 2022.	Pag. 6
Holy Mozes...!	Pag. 7/8
Pompoen/courgette- en zonnebloemwedstrijd.	Pag. 9
Bedankt. Punt van de redactie. Bedankt.	Pag. 10
Rarara. Klaverjassen.	Pag. 11
Historie van de aardappelplaag.	Pag. 12/13
Activiteitenagenda 2021 (onder voorbehoud).	Pag. 13
Knoflook. Ezelsbruggetje voor het zetten van knoflook.	Pag. 14
10 vragen aan Kees van Ommeren.	Pag. 19
Kroos, schijfvormige plantjes drijvend op het wateroppervlak.	Pag. 20
Beste tuinders en darters. Dartseizoen 2021-2022.	Pag. 21
Een bij hoort erbij.	Pag. 22
Vogels op de tuin.	Pag. 23
Eetweetjes.	Pag. 24/25
Alsemambrosia.	Pag. 25
Dat meen je niet.	Pag. 26
Slakken, je wilt er graag van af. Mededeling van het bestuur.	Pag. 27/28
Aardappelen bewaren.	Pag. 29/30
Kleintje plantenkennis: Hoe groeit een plant? Het verschil tussen korte- en lange-dag-planten.	Pag. 30/31
Blote biljetjes in het gras (snijsbonenstampot).	Pag. 30

Voorwoord.

Beste leden en donateurs,

Net terug van een heerlijke en lekkere warme vakantie in Roemenië (temperatuur 35 graden), echter niet voor iedereen een fijne temperatuur. Het wisselvallige weer in Nederland, met veel neerslag en vaak lage temperaturen, heeft voor mij een lage opbrengst van de tuin opgeleverd.

Toch mogen we niet klagen, want wij hebben meer corona vrijheden gekregen. De kantine is met een ruim aanbod aan te leveren drink- en etenswaren, weer open. Activiteiten zijn weer mogelijk, zoals bijvoorbeeld de pompoenenwedstrijd.

Maar corona heeft ook bij sommigen voor een kort lontje gezorgd. Ik wil daarbij even stilstaan bij onze vrijwilligers. Onze vrijwilligers, die allerlei taken uitvoeren, voor ons gemak. Maar ook deze vrijwilliger, die te maken krijgt met rare, vervelende opmerkingen. Opmerkingen, ongewenst gedrag van onze leden met een kort lontje, die om een bepaalde reden over iets worden aangesproken.

Onze vrijwilligers moeten we koesteren, zij zijn niet zomaar aan te wijzen of in te vullen. Zonder vrijwilligers geen vereniging. Ik vraag daarom aan iedereen respectvol met elkaar om te gaan (geldt uiteraard ook voor de vrijwilligers).

Tot slot, voor iedereen een prachtig naseizoen met liefst veel appels en peren.

Uw voorzitter,
Glenn Verweij

Mededelingen van de secretaris.

Helaas is er nog geen beheerder/inkoper voor de winkel, wij hopen dat er iemand zich meldt, wel fijn dat er leden zijn die wel alleen een zaterdag in de winkel willen staan.

Daardoor is de winkel wel al vanaf 1 augustus iedere zaterdag geopend van 09.00 tot 12.00 uur.

De afgelopen tijd zijn er veel honden op de tuin, niet dat het bestuur dat erg vindt, maar het komt wel vaak voor dat honden niet aangeliend buiten de tuin van honden minnende lieden rondrennen. Hondenbezitters houdt daar alstublieft rekening mee, daarnaast moeten honden buiten de tuin aangeliend zijn op ons complex.

Het is het bestuur opgevallen dat vele tuinen aardig aan het verwaarlozen zijn. Het blijft altijd vervelend dat wij brieven moeten gaan sturen of een tuinder aan moet zeggen zijn tuin beter te onderhouden. Vervelend ook voor de burens, die wel hun tuin schoonhouden van onkruid.

Tuinders, die grenzen aan een sloot, dienen de sloot schoon te houden van o.a. riet. Op dit moment zijn er al sloten die dicht aan het slibben zijn.

De sloten van het toegangshek en de kantine zijn dusdanig versleten, dat er besloten is om deze te vervangen. Het bestuur heeft nieuwe sloten en sleutels aangekocht, die zij zaterdag 25 september en 2 oktober willen uitgeven aan ieder lid van onze tuinvereniging. Ik hoop dat iedereen op een van deze dagen tijd heeft om zijn (nieuwe) sleutel op te halen in de kantine, dit tussen 09.00 uur en 12.00 uur en dan ook te tekenen voor ontvangst.

Verder wens ik u nog een fijn resterend tuinjaar toe.

Martin de Leeuw

Mededeling van de penningmeester.

De Vomar is gestart met de 'Club is Koning', dit is de opvolger van de 'Vomar Verenigingsparen'. Hiermee kunt u de verenigingskas spekken door bij de Vomar uw boodschappen te doen. Een percentage van het besteedde bedrag wordt door de Vomar op onze rekening van de tuinvereniging gestort, zonder dat het u iets kost. Ook heeft het geen invloed op het aantal spaarpunten wat op uw saldo wordt bijgeschreven.

Het enige wat u hiervoor hoeft te doen is het nummer van uw 'Klant is Koning' spaarpas aan mij door te geven. Uiteraard kunt u ook de KiK-pasnummers van uw familie, buren, kennissen en collega's doorgeven. Hierbij geldt wel, dat de pas slechts bij één vereniging kan worden geregistreerd.

Het nummer van uw KiK-pas kunt u doorgeven per mail:

dick.duinkerken@quicknet.nl, maar kan ook bij mij persoonlijk gemeld worden op tuinnr. 58.

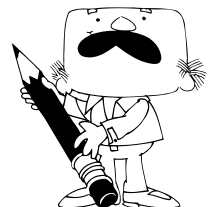
Dick Duinkerken

Kopijsluiting.

Kopijsluiting voor ons volgende clubblad **12 november 2021**. Het clubblad zal vanaf de **eerste week van december 2021** verschijnen.

De redactie ziet graag dat medetuinders een artikel insturen, zoals in dit blad bijv. Sonja heeft gedaan en/of een opmerking, zoals Kees in rubr. "10 vragen aan..." over een HVC-container. Een handgeschreven artikel is voor de redactie ook geen probleem, als dit het voor de schrijver gemakkelijker maakt. Wel moeten de bijdragen tuin gerelateerd zijn. Als u kopij heeft, laat het niet liggen en stuur het **uitsluitend** door aan de redactie, t.a.v. Ton Jansen (flappie@quicknet.nl). Ook tuingebonden advertenties zijn van harte welkom en deze worden GRATIS geplaatst.

Ook deze per e-mail aanmelden bij de eerdergenoemd redactielid.

Werkrooster tuincomplex 2021.

Werkzaamheden zijn van 09.45 uur tot 12.00 uur, pauze en koffie om ± 10.45 uur (indien weer mogelijk).

Aanwezig in/bij het verenigingsgebouw: zaterdagochtend om 09.45 uur.

Groep 1 18 september	Groep 2 2 oktober	Groep 3 16 oktober
02 N. Kersseboorn	03 J.M. v.d. Meijden	06 J.H.J. Bakker
16 J.P.M. Coolen	17 E. Landzaat	18a B.C. de Goede
22 G.H. de Wit	23 J.B.A. Jansen	24 W.J. Ekkebus
28 E. Kommers	29 T. Melchers	30/1 B. Huijs
33 Anoniem	34 A.J.C. Schuermans	40 R. Sandkuijl
46 P. Rens	47 J. van der Genugten	54 R. Abbenhues
52 R. Boon	53 E.H.A. Schuttenhelm	48 N.M. Hoekman
64 M. Kuhr	66 F. Covrig	67 W. Schot
73 J.C. Jager	75 A. Vos	76 A.H.A. Theuns
84 T. Hazekamp	87 C. de Moor	93 C. Vonk
96 M. Otten		

Groep 4 30 oktober	Groep 5 13 november	Groep 6 27 november
10 G.A. v.d. Reep	11 B.A. Kamies	15 F.P. Cohn
19 W. Segeren	20 M. Roos	21 C. Bos
26 J. Smid	27 R. Jansen	32 N. Kraak
30/2 P. Verhoeven	31 R. van Leijenhorst	44 C.A. van Ommeren
42 M. Prins	43/2 L. Winkel	51 C. Nijssen
49 W. Koster	50 F. Nieuwenhuis	57 M.K. Mieras
55 A. Klijn	56 J.M. Huiberts	71 P. Scholtens
68 S. Angevare-Hendriks	69 H. Stromer	81 R.A. Lagewaard
78 G. Ravensbergen	80 J. de Wit	95 R. Taal
94/1 G.H. Siegersma	94/2 G. Siegersma	

**Bij verhindering dient contact opgenomen te worden met:
Piet Schop, telefoonnummer: 614087 of 06-49698791.**

Werkrooster verenigingsgebouw van

20 augustus 2021 t/m 14 januari 2022.

Datum		Naam	Datum		Naam
20 aug	77	A. van der Kraats	12 nov	14	E. van Hoewijk
27 aug	82	N. Martirosyan	19 nov	18	E. Luijcks
3 sep	85	S. Schmidt- Zwaan	26 nov	38	M. van der Vaart
10 sep	86	A. van Deutekom	3 dec	43	R. van Winkel
17 sep	89	L.A. van den Berg	10 dec	45	A. Walrecht
24 sep	90	F.A. v/d Klugt-Noordhoek	17 dec	60/1	M. Pooye
1 okt	1	H. v/d Meijden-de Wiel			2022
8 okt	5	C. J. Vinke	7 jan	60/2	P. van der Poel
15 okt	7	S. Kortekaas	14 jan	72	C. van de Broek
22 okt	8	K.J. Bakker-Klein			
29 okt	13/1	E. Bakelaar			
5 nov	13/2	R. Bakelaar			

Noteer deze data meteen in uw agenda of op uw kalender s.v.p.

De werkzaamheden in het verenigingsgebouw vinden plaats op de vrijdagmiddag en vangen aan om **13.30 uur**.

Onderling ruilen is toegestaan, maar dan wel even doorgeven.

Wilt op een andere dag en/of een andere tijd werken?

Neem dan tijdig contact op met:

Ton Jansen: 0223-643405

Bij vakantie dient men zelf voor vervanging zorg te dragen!!

Holy Mozes...!

Dat was me toch wel even een opschudding met het uitkomen van het vorige clubblad. Nog nimmer wisten zo veel personen een vereniging zo te overdonderen met hun voorgenomen besluit om met hun taak te stoppen. En dan heb ik het allereerst over die lui van de tuinwinkel, die aangaven meer tijd te willen hebben voor het onderhoud van hun tuin, te doen waarvoor ze een tuin hadden genomen, namelijk recreëren met een grote R!

Phil en Henk, bij iedereen toch wel wijd en zijd bekend, gaan stoppen. Ik heb gelezen dat het na respectievelijk 16 en 14 jaar tijd was om de handdoek in de ring te gooien. Een vreselijk lange tijd, een tijd waarin ze hun stempel wisten te drukken op een goed lopende tuinwinkel waar iedereen zijn hoognodige kwalitatieve spullen kon halen, van koemestkorrel tot tonkinstok, zoals ze zelf wisten te verwoorden. Maar daar is geen woord van gelogen, je kon ten alle tijden, mits ze er waren natuurlijk, terecht voor tuingerichte middelen of een praatje. Ik ben in de geschiedenis gedoken van de tuinwinkel, en globaal kwam ik achter de navolgende wapenfeiten.

Sinds de oprichting van de vereniging in 1984 openbaarde zich de noodzaak tot het hebben van een tuinwinkel of iets, wat voorzag in het hoognodige, wat leden zich aan konden schaffen, zodat ze niet ver hoefden te zoeken voor een zak potgrond of (kunst)meststoffen.

Cor van de Donk opende samen met Rob van de Klugt (in memoriam) de allereerste versie van de tuinwinkel, vervolgens kwam Klaas van Laar (in memoriam). Daarna diende Jan Bos (in memoriam) zich aan als volgende eerste verkoper, later werd hij, doordat hij terugging naar zijn 'roots' in Zeeland, afgelost door Jan Steenvoorden. Harm Switser (in memoriam) kwam erbij als tweede verkoper en in 2001 kwam de bij velen nog bekende Rein van Noort het tuinwinkelteam versterken.

Enkele jaren later overleed de echtgenote van Jan Steenvoorden en nam Jan voor de verwerking van dit verlies de wijk naar Thailand. Voordat hij vertrok vond hij in Phil Hermans een goede vervanger als 1^e verkoper annex commissaris Inkoop. Niet veel later vond Harm het welletjes en vond hij in Henk van der Stoop een vervanger. Vanaf toen werd de tuinwinkel gerund door 3 man. Rein werd het gezicht van de winkel, omdat hij er altijd was, 's morgens, 's middags en 's avonds en hij liet zich vaak en gewillig van zijn tuin afpraten om (tuin)spullen aan de man te kunnen brengen. Iedereen en altijd kon men een beroep op hem doen. Dat ging jaren goed totdat Rein in 2019 zijn medewerking heeft moeten staken in verband met zijn gezondheid. Gelukkig was het tuinwinkelpersoneel al eerder uitgebreid met Jaap Kistemaker en zo ging de tuinwinkel zijn gangetje. Na enige tijd bleken

opvattingen over het runnen van de tuinwinkel niet langer verenigbaar met ieders opvattingen, waarna Henk en Phil in afgeslankte vorm verder gingen met de tuinwinkel.

Dit hebben ze zagezegd, 14 en 16 jaar vol gehouden maar aan alles komt een eind en nu is er nog maar géén één!

En nu is het zoeken naar liefhebbers om de tuinwinkel te runnen; een op het oog leuk tijdverdrijf maar je moet het natuurlijk wel willen en er de tijd voor willen en kunnen vrijmaken. Persoonlijk zal ik het missen, het op de ochtenden terecht kunnen voor je tuinbehoeften en noem maar op. Maar begrijpen doe ik het ook, je komt natuurlijk in eerste instantie voor het tuinieren en daarna komt het sociale contact, mits je daar tijd voor wilt maken en behoefte voor hebt. Zelf heb ik te veel nevenactiviteiten waar ik druk mee ben en met neven bedoel ik natuurlijk boefjes en boefinnetjes van zeer jonge leeftijd, die mijn ononderbroken aandacht trachten te trekken. Gelukkig kan ik daarbuiten nog tijd genoeg vrijmaken om mijn tuin te onderhouden, maar daar houdt het dan ook mee op, tijd is tijd.

Toch kan een tuinwinkel niet zonder winkeliers en ik spreek dan ook de wens uit dat er snel een opvolging komt zodat we weer, wellicht op iets bescheidener schaal, onze tuinbehoeften kunnen dekken. Onder het mom 'alles went, zelfs een vent! en 'in de winkel een vrouw, dat went toch ook wel gauw!' moet het toch mogelijk zijn om hier iemand of meer mensen voor te vinden, dat hoop ik tenminste van harte. De toelatingseisen zijn miniem, als u koemestkorrel en tuinturf van elkaar kunt onderscheiden, bent u al een heel eind in de sollicitatieprocedure, zo liet ik me vertellen, dus iedereen maakt kans!

En alsof het nog niet genoeg was, maakte ook Wil Ekkebus bekend te willen stoppen met zijn taak als voorzitter van de redactie van het clubblad, waar ik al jaren mijn column in kwijt kan. Ik heb inmiddels de verzekering, dat mijn columns de eerste jaren nog steeds van harte welkom zullen zijn en de resterende redactieleden blij zullen blijven met mijn inbreng, aldus Wil. Nou, als dat maar goed gaat...

Maar het tekent wel dat er grootscheepse veranderingen gaande zijn en dit opgevangen moet worden door de resterende leden van de vereniging. De inschrijving is bij deze geopend!

Dit is mijn eerste 'toege9' verhaal in documentaire vorm en ik moet bekennen, dat viel niet mee. Ik beloof u volgende keer weer een opsomming in mijn vertrouwde stijl te brengen, gewoon omdat mij dat beter ligt dan een soort van documentaire aan u voor te leggen. Tot de volgende keer, hoop ik...

Uw toege9tuinder

Pompoen/courgette- en zonnebloemwedstrijd.

Zaterdag 2 oktober a.s. wordt weer de jaarlijkse Pompoen- en Courgettewedstrijd gehouden.

De pompoenen en courgettes zullen worden gewogen.

Daarnaast wordt ook weer een zonnebloemwedstrijd gehouden.

Wie heeft de hoogste zonnebloem gekweekt?

Voor deze dag krijgt u nog een aparte uitnodiging in uw brievenbus.

Wij hopen uiteraard dat er weer veel deelnemers aan mee doen.

De Activiteitencommissie.

Bedankt.

Phil en Henk, na vele jaren de tuinwinkel te hebben gerund, hebben jullie besloten om er mee te stoppen.

Jullie hebben heel veel werk verzet voor de vereniging, immers de tuinwinkel was in het begin alleen op zaterdagmorgen open. Later, dankzij jullie inzet, was dat elke ochtend, behalve op zondagochtend en was er ook gelegenheid om met jullie een “bakkie” te doen.

Langs deze weg wil ik jullie bedanken voor jullie jarenlange werkzaamheden voor de tuinvereniging.

Een medetuinder

Punt van de redactie.

De **redactie** wil graag nog **Wil Ekkebus** bedanken voor zijn bijdrage voor ons clubblad in de afgelopen jaren. Zijn vertrek als voorzitter van de redactie kwam voor hen niet onverwacht, toch zullen zij zijn aanwezigheid, humor en taal technische kennis gaan missen. We hopen dat hij een mooi boek gaat uitzoeken voor de aangeboden boekenbon. Wellicht is hij al in het bezit ervan, we zien hem minder op tuinnr. 24, maar dat kan ook liggen aan het “zomerse weer”. Toch wensen we hem veel leesplezier, tijd zat nu toch???

Bedankt.

Beste Frans, we waren blij, dat je het organiseren van het darten overnam van Ton Jansen, die door privéomstandigheden, er toentertijd mee moest stoppen. Maar het waren altijd gezellige avonden en ook goed verzorgd, daarvoor Frans bedankt.

Een medetuinder

Rarara. (Het raadsel van de pruimen.)

En toen waren er nog drie pruimen.

Al zo'n jaar of zeven beman ik tuintje nr. 85, een siertuin, vooral met aardbeienbedden en fruitbomen. Nadat ik een nieuwe heup geplaatst heb gekregen was er een week of vier weinig onderhoud mogelijk, maar viel de "puinhoop" me na de regen en zonperiode van juli nog mee gelukkig. Inmiddels is de groei/bloei weer onder controle en het onkruid weggewerkt, dus lekker bezig geweest. De pruimenboom, een oudje al, deed het ook dit jaar weer prima. Zelf van de vruchten genoten, de kleinkinderen snoepten lekker mee en daarnaast het nodige weggegeven ook nog.

Laatste keer geplukt op 11 augustus.

Dat was op 15 augustus 's avonds ook de bedoeling, MAAR tot mijn stomme verbazing waren er nog maar 3 rijpe pruimen over....

De hele oogst was verder verdwenen. Zelfs de pruimen, die de vorige keer nog op de grond lagen onder de boom (veelal beschadigd) zijn weggehaald.

Kennelijk wilde iemand vooral **JAM** o.i.d. maken.

Het merkwaardige is ook nog, dat de boom vanaf het pad nauwelijks te zien is, want deze staat vlak voor mijn huisje, achter in de tuin.

Geval van jammer maar helaas dus....

Nu maar hopen dat de anonieme consument ervan genoten heeft??????

Vriendelijke groet,
Sonja Schmidt

Klaverjassen.

Vanaf maart 2020 zijn door de corona uitbraak de klaverjasavonden komen te vervallen.

Echter, nu de meeste mensen zijn gevaccineerd en de corona regels zijn versoepeld, mag er weer worden geklaverjast.

Willem Nijdam, Willem de Jong, Ton Jansen en Rinus Boomstra hebben besloten om de altijd gezellige klaverjasavonden nieuw leven in te blazen.

De 1^e klaverjasavond zal daarom plaatsvinden op woensdag 22 september, deze start om 19.30 uur en vervolgens zal er om de 2 weken een vervolg zijn.

We hopen dat u allen komt om er weer een gezellige avond van te maken.

Hieronder vindt u de data dat er weer gekaart kan worden.

2021: 22 september, 6 en 20 oktober, 3 en 17 november, 1, 15 en 29 december.

2022: 12 en 26 januari, 9 en 23 februari, 9 en 23 maart en de laatste avond zal dan zijn op 6 april.

Wij hopen dat u allen weer komt klaverjassen.

Willem, Willem, Ton en Rinus

Historie van de aardappelplaag.

De vroege aardappelen zijn bij de meeste tuinders al de grond uit, maar er zitten nog hopies latere piepers in de grond. Gelukkig zijn de meeste resistent tegen de meeste aardappelziekten. Maar de aardappel moest een lange weg eer het zover was.

Internationale aardappelcrisis in 1845

De aardappelziekte, veroorzaakt door de waterschimmel (*Phytophthora Infestans*), zorgde in West-Europa voor het eerst voor grote problemen in de zomer van 1845. De aardappeloogsten in heel West-Europa mislukten. Er ontstonden grote voedseltekorten. Waarschijnlijk kwam de besmetting van besmette aardappelen, die vanuit Mexico of Noord-Amerika via Vlaanderen Europa binnenkwamen. Jaren achtereen volgden slechte aardappeloogsten.

Gevolgen

Vooraf de Schotse Hooglanden en Ierland werden zwaar getroffen. Een deel van de bevolking stierf van de honger en ruim 1,5 miljoen Ieren emigreerden naar de Verenigde Staten om de honger te ontvluchten. Binnen enkele jaren was de Ierse bevolking gehalveerd. Behalve in Ierland vielen ook in België (40.000 – 50.000) en Pruisen (42.000) veel doden. Op de lange termijn zorgde het voedseltekort voor een flink lager geboortecijfer. Door deze internationale ramp nam de interesse om gewassen te beschermen, tegen deze plantenziekte, sterk toe.

Hoe ontstaat aardappelziekte?

In een regenachtige periode kunnen schimmelsporen de grond indringen en knollen besmetten. Via de lenticellen komen sporen binnen en veroorzaken myceliumgroei in de knol. Vaak dringen bacteriën aangetaste knollen binnen, waardoor knolrotting **ontstaat**. De schimmel overwintert als mycelium in aangetaste knollen.

De **aardappelplaag**, ook wel de **tomatenplaag** genoemd, is een gevreesde **schimmelziekte** onder de moestuinders. Bij **warm, vochtig en windstil weer** wordt de kans opmerkelijk groter dat deze plaag toeslaat. Een **warme en regenachtige dag** creëert dan ook de **perfecte omgeving** voor deze schimmelziekte om te gaan **woekeren**.

De eerste symptomen zijn de **bruine vlekken**, die aan de onderkant van het loof verschijnen. Vandaar gaat het razendsnel over naar het volledige blad, de stengel en uiteindelijk ook de knol. De aardappelplaag is **zeer besmettelijk** en kan ook overgaan op andere gewassen zoals tomaten.

PREVENTIEVE MAATREGELEN

Je kunt echter al heel wat actie ondernemen om te vermijden dat deze plaag bij jouw aardappelen zal toeslaan. Enkele tips:

- = Kies voor **aardappelrassen** die **resistenter** zijn.
- = **Vroege rassen** worden meestal geogst op het tijdstip dat de aardappelplaag begint op te treden. Door vroege rassen te potten ben je de schimmelziekte eigenlijk te snel af! Vandaar dat deze aardappelrassen zo in trek zijn bij de hobbytelers.
- = **Goed luchten** is de oplossing wanneer je in een **serre** kweekt of de planten met plasticfolie bedekt.
- = **Let op met stikstofrijke meststof**: hoe meer stikstof, hoe meer loofontwikkeling. **Meer bladvorming** maakt **de kans op schimmels groter** en je spot de ziektes niet snel, doordat ze 'verstopt' zitten tussen het bladgroen.
- = **Plant** het pootgoed iets **verder uit elkaar**.

Activiteitenagenda 2021 (onder voorbehoud).

Groetjes van de activiteitencommissie: Ton – Sonja – Judith – Annelies – Lien – Martha

De activiteitencommissie zal voor een aantal van bovenstaande activiteiten een aparte uitnodiging en inschrijving verzorgen, data zijn onder voorbehoud.

Knoflook.

Knoflook is, zeker als je knoflook vergelijkt met bloemkool, een gemakkelijk gewas. Alleen heeft Knoflook als nadeel dat het een lange groeiperiode nodig heeft. Als zodanig neemt het dus ook langere tijd een bed in beslag, maar dit valt grotendeels weer in de winterse periode, dus dat valt eigenlijk ook weer mee. Knoflook kan in elke grondsoort geteeld

worden, maar een licht humusachtige grond heeft de voorkeur. Als er maar voldoende voeding in de grond zit, is er geen vuiltje aan de lucht. Knoflook is ook gebaat bij een flinke portie kalium.

De geschiktste tijd om knoflook te planten is in het najaar, liefst eind oktober. Om een goede bol te vormen heeft knoflook minstens een maand van koud weer nodig met temperaturen onder de 10 graden. Vergeten op tijd te planten? Doe dat dan alsnog, maar beslist niet later dan half maart. Knoflook wortelt diep, dus wordt u aangeraden heel voorzichtig te schoffelen, liefst eigenlijk wieden met de hand. Bij schoffelen kunnen mogelijk de wortels beschadigd worden en dat kan een grotere kans op ziektes opleveren. Dan groeien de planten minder goed en de oogst wordt minder.

Houdt ook een goede vruchtwisseling aan, dus niet steeds op dezelfde plek, en indien mogelijk een vruchtwisseling van 6 jaar, dus na 6 jaar pas weer op dezelfde plek.

Het ideale moment van oogsten luistert zeer nauw, pas wanneer het blad is gaan liggen en bijna helemaal vergeeld is. Dus bij knoflook geplant in de herfst, is dit ongeveer eind juni, begin juli. Als je de oogst te lang uitstelt, kunnen de teentjes uit elkaar beginnen te vallen wat het bewaren van de bol totaal niet ten goede komt. Na de oogst zo snel mogelijk laten drogen, anders gaat het rotten. Liefst in de schaduw, bijvoorbeeld onder een afdakje waar het evengoed lekker door kan waaien. Niet te dikke bossen ophangen, dit helpt het drogen te versnellen. Zodra ze droog zijn, het loof afknippen en de knoflook in open kistjes leggen. En liever een warme droge omgeving dan een vochtige!

Ezelsbruggetje voor het zetten van knoflook.

Knoflook, poten voor zomerteelt: 10-10-10 is een bekend Ezelsbruggetje voor knoflook zetten. 10 oktober planten, 10 cm diep en 10 cm uit elkaar. Knoflook kun je beter in het najaar poten, dit kan tot eind oktober. Knoflook heeft een koude periode van 2 maanden nodig om een goede bol te kunnen vormen. Knoflook gepoot in het voorjaar, zal zich niet tot een volgroeide bol ontwikkelen. Koop uw plantknoflook niet bij de super, deze zijn namelijk behandeld met een anti-uitloopp middel, waardoor ze veel minder ontwikkelen. Poot de tenen op een zonnig plekje in je tuin. Tussen de rijen laat je 30 cm ruimte. Poot de teentjes met de punt omhoog. Geef ze nooit verse mest, geef eventueel wat compost. Knoflook houdt niet van natte voeten, heb je een niet goed waterdoorlaatbare grond, poot de tenen dan op heuveltjes. Ze staan dan droger en in het voorjaar warmen de ruggen sneller op.

advertentie

kleur

kleur

advertentie

10 vragen aan Kees van Ommeren.

1. **Wie is Kees van Ommeren?**

Ik ben 62 jaar geleden geboren in Elst (Utr) op een oude boerderij waar ik tot mijn 16^e heb gewoond met 3 broers en twee zussen. Ik ben in 1981 getrouwd met Trudy en woon sinds 1982 in Julianadorp (noodgedwongen voor mijn werk) en hou van tuinieren, saunagang, uit eten en vakantie vieren.

2. **Wat is of was je beroep in het dagelijks leven?**

Ik werkte en werk nog steeds bij de Koninklijke marine, eerst vanaf 1976 tot 2009 als technet (TDW) en sinds 2009 als burgermedewerker, waar ik me bezighoud met de technische handboeken van de grote schepen.

3. **Sinds wanneer heb je hier op het complex een tuin?**

Ik heb sinds 2006 een tuin en spendeer hier zoveel mogelijk tijd aan, hier kom ik tot rust en kan ik mijn zinnen verzetten.

4. **Wat betekent tuinieren voor je?**

Ik ben liefhebber van veel tuinproducten, maar vooral van de vele soorten tomaten, die ik probeer te kweken.

5. **Wat is of zijn je lievelingsproduct(en) van de tuin?**

Ik probeer ook altijd nieuwe of vreemde soorten groenten uit, niet altijd met succes, maar dat hoort erbij.

6. **Wie is je lieveling popgroep/zanger/zangeres?**

Ik hou van vele soorten muziek maar mijn voorkeur gaat toch wel uit naar de Dire Straits.

7. **Wat is je tot nu toe het meest bijgebleven van de corona-tijd?**

Tijdens de corona-tijd heb ik het meest last gehad van het gesloten zijn van de grenzen en de horeca, zoals de sauna, restaurants en kantine.

8. **Waar kun je geen genoeg van krijgen?**

Ik ben gek met mijn zeven kleinkinderen en kan gelukkig veel tijd met ze doorbrengen, omdat ze allemaal in de buurt wonen.

9. **Heb je nog een gouden tip over de tuin?**

Voor de tuin zou ik graag zien, dat er een mogelijkheid komt om het groenafval (onkruid, snoeiafval) op het complex te dumpen in bijv. een container van HVC i.p.v. illegaal in de containers van Ooghduyne of in de bosjes rond het tuincomplex. Dit voorkomt ook het veelvuldig heen en weer rijden naar Den Helder met de aanhanger.

10. **Wie wil je nomineren voor de volgende '10 vragen aan...' en waarom?**

Ik zou graag van de nieuwe bewoners van tuinnr. 41 horen hoe zij hun eerste maanden op de tuin ervaren.

Dank je voor je medewerking aan deze rubriek

Kroos, schijfvormige plantjes drijvend op het wateroppervlak.

Bij sommige plassen zie je het wateroppervlak niet meer, omdat het volledig bedekt is met kroos. Ook in aangelegde vijvers duikt af en toe toevallig kroos op, via dieren of andere planten. Wij willen je waarschuwen voor kroos, want het is een woekerende plant.

Groene schijfjes

Kroosplanten zijn kleine, meestal schijfvormige planten die het wateroppervlak bedekken. Men deelt deze plantjes in, in drie geslachten: Lemna, Spirodela of Wolffia.

Dieren en kroos

Kroos, belandt soms ongewild in je sloot, vooral als je in een landelijk gebied woont of in een diervriendelijke tuin. Kikkers verplaatsen zich naar andere sloten om te gaan paren, dat is één manier om spontaan kroos te krijgen in je vijver. Verspreiding via vogels is een tweede wijze, niet alleen vogels die komen drinken in je tuin, maar ook eenden en reigers kunnen aan hun poten of veren kroos hebben hangen.

Opgelet met woekerende kroos

Een beetje kroos op de vijver oogt mooi, maar bedenk dat het een woekerende plant is die onstuimig groeit. Vooral bij kleine slootjes doet kroos veel meer kwaad dan goed. Daarom raadt men aan om kroos onmiddellijk weg te scheppen van het wateroppervlak, dit met een schepnet.

Zelfs als je zelf geen kroos in je sloot hebt gedaan, kun je toch last hebben van kroos.

Voor de tuin kan kroos geen kwaad. Op de grond verteert het gewoon en dient het als meststof voor de planten. Maar als je kroos over je planten giet vermindert het oppervlak, waarop de zon de groene bladeren van jouw planten kan bereiken, en kan er minder fotosynthese plaatsvinden. Dat is slecht voor je moestuin en dat moet je dus niet doen.

Heel lang geleden werd eendenkroos uit sloten geschept om het op grote bergen te laten vercomposteren. Hierdoor ontstond er een zeer voedzame grond. Dus nee, kroos is niet slecht voor je groentetuin, doch enige voorzichtigheid blijft toch geboden. Vooral als je een waterpomp voor de besproeiing gebruikt, want dat kan weer tot verstoppingen leiden in je pomphuis.

Best tuinders en darters.

Het is weer tijd om de pijlen ter hand te nemen, we kunnen weer gaan darten in september. De corona heeft lang roet in het eten gegooid, maar nu kunnen we weer. Er is echter een verandering gaande voor wat betreft de organisatie. Na diverse jaren is het voor mij niet meer mogelijk om de competitie te organiseren, daarom draag ik het stokje weer terug over aan Ton Jansen. Ik dank de darters voor de leuke en fijne tijd die we jarenlang gehad hebben op de vrijdagavonden. Ik zal van tijd tot tijd nog wel mee darten, dus helemaal weg ben ik niet. Ik wens de ervaren Ton veel succes met de organisatie van het darten en de darters veel plezier. Ik hoop tevens dat er onder de nieuwe leden ook een aantal zijn die het leuk vinden om aan de competitie deel te nemen, gezelligheid staat voorop.

Met vriendelijke groet,
Frans Baats

Dartseizoen 2021-2022.

Beste dartvrienden, het is bijna zover, de nieuwe dartcompetitie 2021- 2022 gaat weer van start.

Ik hoop u allen weer te zien op onze eerste dartavond, t.w. vrijdag 17 september a.s. in onze gezellige kantine. Ook wil ik graag nieuwe leden uitnodigen, om indien men het leuk vindt, gezellig met medetuinders te komen darten en wellicht is het darten daarna iets voor u.

De dartavonden **in 2021** zijn op de volgende vrijdagavonden:

17 september, 1, 15 en 29 oktober, 12 en 26 november en 10 december.

Het darten begint om 19.30 uur, de koffie staat dan klaar en de kosten zijn 1 euro per persoon per avond. Bent u nu meteen enthousiast geworden, kom dan zeker op 17 september even kijken. Zoals gemeld, nieuwe spelers zijn van harte welkom, dartervaring is niet van belang, gezelligheid staat voorop. Hopelijk tot dan!!

Met sportieve groet,

Ton Jansen

Een bij hoort erbij.

Eigenlijk is het nut van bijen ons al bijgebracht sinds het vertellen van de bloemetjes en de bij. Normaliter gaan we hieraan voorbij, maar laten we bij de les blijven, immers, nimmer is het feit van het nut van bijen ons bijgebracht, zoals dit op een volkstuin aan de orde is.

Het merendeel van de leden verricht arbeid als een werkbij, want de tuin moet aan de kant zijn, het nodige opleveren en ontspanning geven, waarbij we natuurlijk op moeten letten dat het geen slavenarbeid gaat worden. De tuin, ontspanning bij uitstek, met dien verstande dat we er in ieder geval een goed gevoel van krijgen en daarbij nog af en toe wat mee naar huis kunnen nemen ook, zeg maar als bijvangst. En hoe dichtbij het tijdstip van oogsten, hoe naderbij het moment van optimaal geluk dat we de supermarkt weer eens te vlug af zijn geweest.

Maar laten we bij de les blijven, bijen horen erbij, want waren ze er niet, zou het einde nabij zijn, geen variatie in eten, weinig of geen vitaminen en wat al niet meer zij. Een bij haalt zijn nectar het liefst nabij, want wat je ver haalt, vergt meer inspanning van deze beestjes en zij foerageren ook het liefst dichtbij, net als u, want u haalt uw biertje toch ook doordeweeks niet in Maastricht. Dus laat u betrekken bij de wereld van de imker en de bij, plant eens wat vaker een bloemetje op uw stukje hei, u helpt de bijtjes hierbij.

De bestuivingscrisis: fruit voor de rijken

Bijen en andere insecten bestuiven de gewassen die we eten. Zonder bijen raken we dat voedsel kwijt. Het gaat over meer dan alleen honing. Het is een beetje koffiedik kijken, maar je zou denken dat de vruchten uit boomgaarden als eerste in de gevarenzone komen. Appels, kersen, peren. Maar dit geldt ook voor aardbeien en bonen die voornamelijk afhankelijk zijn van hommels. Driekwart van de gewassen die we wereldwijd telen, profiteren van bestuiving door bijen. Sommige daarvan kun je zonder bestuiving verbouwen, maar dan krijg je lagere opbrengsten. Je krijgt kleinere tomaten en misvormde aardbeien. Het overige kwart zijn de gewassen, wier stuifmeel wordt overgebracht door de wind, zoals granen, tarwe, gerst. Dus brood, pap en tortilla's kunnen we blijven eten. Niet echt een voedzaam dieet om op terug te vallen als groente en fruit schaars worden.

Het is kille economische logica, dat die schaarste de prijzen zal opdrijven. Wordt fruit een luxe voor de rijken? We zien nu al, dat de mensen met de laagste inkomens een ongezonder dieet hebben. Als groente en fruit te duur worden, wordt dat probleem groter. De volksgezondheid zal verslechteren. Een boodschap? Ja, zuinig zijn, op vooral bijen!

Vogels op de tuin.

Grote mantelmeeuw (*Larus Marinus*)

Paspoort: van alle meeuwen is dit de grootste, agressiefste en meest imponerend, zeer groot, bovendien diepzwart verendek, de kop is wit met rode vlek op witte snavel. Hij is 74 cm groot en weegt 1700 gram. Nederland kent zeven grote en zeven kleine meeuwen

Vlucht: vliegt uitstekend maar zwaar, laag over het water.

Geluid: een kort, zeer laag 'aowk en úh úh'uh.

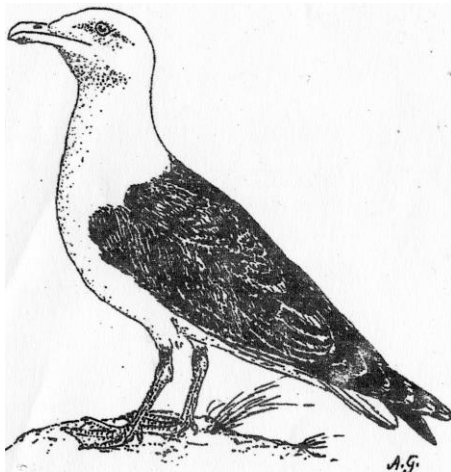
Broedgebied: hij nestelt langs de kusten.

Broedseizoen: het nest bevat 2 á 3 eieren, die na 27 á 28 dagen uitkomen. De jongen kunnen na twee maanden al vliegen.

Trek: het gehele jaar in Noordwest-Europa.

Voedsel: afval, vis, vogels. Pakt voedsel af van andere vogels.

Jan Coolen

Eetweetjes.

Zo komt de sperzieboon aan zijn vreemde naam.

Nederlanders zijn dol op tomaten, komkommers en paprika's. Ook uien, wortels en roerbakgroenten worden veel verkocht in onze supermarkten. Maar wat weten we eigenlijk nog níét over de groenten, die we het vaakst eten? Deze keer in de spotlights: sperziebonen. We hebben er lang op moeten wachten, verschillende oorzaken waren hier debet aan, sommigen hebben de bonenplantjes omgespit, maar de volhouder wint!

Het eerste dat opvalt aan de sperzieboon is die gekke naam. Waar komt die vandaan? Volgens het Etymologisch Woordenboek van het Nederlands is 'sperzie' een verkorting van asperge. Sperziebonen werden een paar eeuwen geleden ook wel aspergieboontjes genoemd. De geschiedenis leert ons dat deze boontjes, net als asperges, met gesmolten boter en nootmuskaat werden gegeten. In die tijd kende men ze ook wel als slabonen, omdat ze vaak koud als salade werden opgediend met een sausje eroverheen.

Gekookte sperziebonen zijn heel lekker en veelzijdig

Sinds we de sperzieboon hebben ontdekt in Nederland, is deze niet meer weg te denken uit onze keuken. Dat komt waarschijnlijk doordat sperziebonen vergeleken met andere groenten een niet erg uitgesproken smaak hebben.

Alle kolen hebben bijvoorbeeld iets zwavelachtigs, tuinbonen kunnen weer wat bitter zijn. Sperziebonen zijn eigenlijk een heel toegankelijke groente.

Sperzieboontjes zijn niet alleen toegankelijk qua smaak, maar ook heel gemakkelijk in bereiding. Even in een pan kokend water, daarna olijfolie en wat zoutvlokjes eroverheen.

Hetzelfde geldt voor de haricot verts. Die zijn overigens ook heel makkelijk zelf te maken. Boontjes op een bakplaat, olijfolie erover en zo'n vijftien minuten op 250 graden bakken. Daarbij serveer je een sausje van yoghurt, mayonaise en een half teentje knoflook. Die is heerlijk om de 'frietjes' in te dippen.

Nog een kooktip: stoof wat tomaten met een gesneden uitje, voeg wat kruiden naar keuze toe en doe je boontjes erbij. Of probeer eens gestoofde sambal goreng-boontjes. Net als de kerstfavoriet met een plakje spek eromheen. Maar

met uitgebakken spekjes en een uitje zijn net gaargekookte boontjes ook heel lekker. Gesmolten boter en nootmuskaat smaken trouwens ook heel goed bij sperziebonen. Die manier van vroeger kan dus nog steeds prima.

Sperziebonen zijn eigenlijk een zomergroente

Wat wel veranderd is, is dat sperziebonen tegenwoordig heel het jaar door verkrijgbaar zijn. Een van 's lands grootste leveranciers, Kamps Sperziebonen, kan door teeltlocaties in Nederland, Duitsland, Marokko en Senegal, heel het jaar door leveren. Maar feit blijft dat de sperzieboon een typische zomergroente is. Net als de asperge, als die weer verkrijgbaar zijn, staan we te juichen. Eigenlijk zouden we alle zomergroenten met zoveel enthousiasme moeten toejuichen.

'Mislukte' boontjes van de verse oogst hoef je overigens niet weg te gooien. Van een lading oude draderige boontjes wordt vooral in het oosten van het land soep gemaakt, ook wel bekend als humkes-soep. Dan krijg je een soort zomerse erwtensoep, dat is echt heel lekker. Er gaat vlees in, heel veel peterselie. Zo krijg je een frisse boerensoep. Als je dat tenminste lekker vindt...

Alsemambrosia.

Hooikoortsdeskundigen, wetenschappers en plantenkenneren willen voorkomen dat de alsemambrosia zich op grote schaal in Nederland gaat verspreiden. De plant veroorzaakt ernstige hooikoortsklachten die tot een ziekenhuisopname kunnen leiden. Vorig jaar is een recordaantal planten gevonden en daarom roepen de deskundigen deze zomer op om waarnemingen van ambrosia te melden en de planten zo snel mogelijk te verwijderen.

Alsemambrosia is een plant die niet in Nederland thuishoort. De soort bloeit van half augustus tot begin oktober. De plant maakt zaden, die wel veertig jaar kiemkrachtig blijven. Uit de zaden groeien elk jaar nieuwe planten. Het is daarom belangrijk om ambrosiaplantjes met wortel en al uit te trekken voordat ze gaan bloeien, aldus het Leids Universitair Medisch Centrum, de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit, de Wageningen Universiteit, Pollennieuws en kennisinstituut FLORON.

In 2020 zijn op bijna driehonderd verschillende locaties ambrosiaplantjes gevonden, terwijl gemeenten de soort al langer bestrijden. In Zuid-Europa overwoekert ambrosia hele akkers en wegbermen. De deskundigen willen dat in Nederland voorkomen en intensiveren daarom de strijd tegen de hooikoortsplant.

Uit de Noord-Hollands Dagblad (4-8-2021)

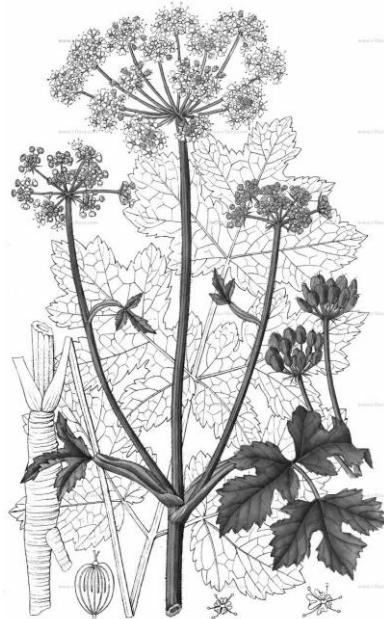
Dat meen je niet.

Overall waar de Romeinen kwamen, namen ze hun voedsel mee. Wijn, olijfolie en vissaus importeerden zij uit het mediterrane zuiden, maar allerlei berm- en keukenkruiden, die wij als ingeburgerd beschouwen, zijn hier ooit door Romeinse legionairs aangeplant. Van de introductie van anijs, venkel, selderij, dille, koriander en lavas profiteren we nog dagelijks. Wijnruit herkennen wij niet meer als voedsel. En zevenblad - tja, zevenblad.

Maar tijden veranderen. Zeker, er zijn nog tuinliefhebbers die niet opzien tegen een dagje wieden om de onverschrokken woekeraar eronder te krijgen. Dat is sisyfusarbeid. Elk succes is maar voor even, want met zijn lange wortelstokken slaagt zevenblad er altijd weer in om een comeback te maken. Het nieuwste inzicht is dat het misschien ook helemaal niet nodig is om het (on)kruid weg te willen hebben. Zevenblad heeft namelijk, al is het dan ook een van oorsprong uitheemse plant, wel degelijk ecologische waarde. Hij is een goede bodembedekker die tuingrond vochtig houdt en die bescherming biedt aan schimmels, insecten, mijten, aaltjes en wormen. Zevenblad is een waardplant voor nachtvlinders en voor de koninginnenpage. De witte schermbloemen bevatten veel nectar en trekken bijen, hommels, vlinders, mieren en wespen aan.

Daarnaast is een veldje bloeiend zevenblad niet onaardig om te zien. Zevenblad willen uitroeien is niet alleen onmogelijk, maar misschien ook niet heel verstandig. Wied, maar met mate.

Wilfred Simons (Noord-Hollands Dagblad 23-7-2021)

Slakken, je wilt er graag van af? Maar ze hebben ook nut!

De slakken smullen van de moestuin. Waar komen ze toch vandaan? En...hoe kom je ervan af? Maar geloof het of niet, ze hebben ook nut!

Eén slak kan 600 eitjes per jaar produceren. Daar hebben ze geen andere slak voor nodig, want de meeste zijn tweeslachtig. Ze leggen die eitjes in groepjes van 15 tot 50 stuks in de bodem of onder plantenafval. De eitjes komen uit als het warm en vochtig is. Tijdens natte zomers kunnen er makkelijk 3 of 4 generaties slakken zijn.

Nut van de slak

Veel mensen hebben een hekel aan slakken, ze eten aan planten, zien er vies uit en naaktslakken kunnen slecht zijn voor kinderen of huisdieren. Het slijm wat de slak afscheidt, kan in de maag voor problemen zorgen.

Echter, een slak maakt deel uit van het ecosysteem van je tuin. Slakken zijn vooral de grote opruimers in de natuur. Het voedsel van de slak bestaat voor een groot deel uit dode bladeren, maar helaas hebben ze een grotere voorkeur voor vers groen. Ook dode dieren, als regenwormen en andere slakken, worden gegeten. Daarnaast zijn de slakken op hun beurt weer voedsel voor vogels en egels in de tuin.

Wil je toch van de slakken af?

Voor mensen die toch van de slakken af willen, onderstaand de meest 'vriendelijke' manieren:

- Slakken rapen: 's avonds na een regenbui in de tuin slakken rapen. Ook kun je regelmatig de planten zelf nakijken en controleren op de aanwezigheid van slakken en daarna uitzetten in de natuur.
- Slakken lokken: slakken kunnen ook gelokt worden. Slakken kun je lokken met omgekeerde citrusvruchten of meloenen die de slakken leegeten en als schuilplaats beschouwen. De volgende ochtend kun je de slakken er zo uithalen.
- Biervallen: lege bakjes, die je ingraaft tot de rand op grondhoogte is, en daarna half vullen met bier. De slakken gaan naar het bier toe, vallen in de bakjes en gaan dood.
- Legmeel: legmeel (kippenvoer) vinden slakken nog lekkerder dan bier. Graaf hierbij ook lege bakjes in op grondhoogte, ze vallen in de bakjes en gaan dood.

- Afschrikken: een andere manier van slakken bestrijden is om producten waar slakken niet van houden rondom de vraatgevoelige planten te leggen. Slakken hebben een hekel aan koffiedik, fijngemalen eierschalen of schelpen. Ook houden ze niet van droge grondsoorten zoals grind. Dit rondom de planten leggen kan dus helpen de slakken op afstand te houden.
- Nematoden: nematoden zijn piepkleine aaltjes, die in de grond op zoek gaan naar slakken, deze binnendringen en zich daar voortplanten. Ze parasiteren op de slak, die daardoor stopt met eten en sterft. Nematoden werken vooral goed tegen naaktslakken, omdat die zich overdag op of onder de grond schuilhouden. Na 1 tot 2 weken gaat de nieuwe generatie nematoden op zoek naar andere naaktslakken. Nematoden kun u kopen bij het tuincentrum.

Uit navraag is gebleken dat nematoden in de meeste gevallen het beste hun werk doen en je hiermee dus de slakken het beste kunt bestrijden. Nu nog een andere kijk op slakken krijgen en het wordt nog wat...

Wil je dat ze van je groenten afblijven? Een voorzichtige inschatting is dat ze kleurvast voedsel eten, probeer daarom eens rode spitskool, ervaring leert dat ze die niet zien staan, en zo zijn er wellicht meer anders gekleurde groenten...

Mededeling van het bestuur.

Beste leden,

Wij willen u informeren over het volgende.

De sloten van het hek en van de kantinedeur zullen vervangen worden.

De uitgifte van de nieuwe sleutels zal op zaterdag 25 september en

2 oktober tussen 09.00 uur en 12.00 uur plaats vinden in de kantine. Ieder lid wordt verzocht zijn eigen sleutel op te halen en te tekenen voor ontvangst.

Het bestuur

Aardappelen bewaren.

Bij velen van ons zijn de aardappelen uit de grond gehaald, een enkeling laat de late aardappelen nog even in de grond en nu begint het 'grote' bewaren...

Het is erg belangrijk dat de aardappelen droog liggen. Wanneer aardappelen nat worden kunnen ze gaan rotten en zijn ze niet meer eetbaar. Daarnaast is het belangrijk dat de aardappelen donker liggen. Als ze te veel licht krijgen worden ze groen. Groene aardappelen zijn niet lekker (en niet gezond) om te eten. Het is ook belangrijk dat de aardappelen koel liggen.

Bewaar aardappelen niet in de koelkast. Aardappelen bewaren in de koelkast lijkt, als u de vorige alinea gelezen heeft, misschien ideaal. Een koelkast is namelijk donker en koel. Toch is dit geen goede plek om uw aardappelen te bewaren. Wanneer u de aardappelen namelijk bewaart in de koelkast gaat de kwaliteit razendsnel achteruit. Door de kou wordt het zetmeel in de aardappelen omgezet in suikers. Ook kunnen aardappelen niet goed tegen het vocht in een koelkast. Daar kunnen ze van gaan rotten.

Aardappelen voorzichtig behandelen. Aardappelen zijn erg kwetsbaar. Ze kunnen niet goed tegen vallen en stoten. Daarom is het belangrijk voorzichtig met de aardappelen om te gaan. Zet de zak met aardappelen rustig weg en laat hem niet neerploffen. Wij zeggen altijd: "Behandel aardappelen alsof het eieren zijn, dan komt het goed." Wanneer aardappelen veel stoten krijgen worden ze blauw. Dit wordt stootblauw genoemd.

Aardappelen in de zak bewaren. Bewaar de aardappelen zo mogelijk in jutezakken. Aardappelen moeten namelijk kunnen ademen. Als de aardappel niet kan ademen wordt hij vochtig en kan hij gaan rotten. In een jutezak krijgen de aardappelen genoeg lucht om te kunnen ademen. Daarnaast is de jutezak donker, dit zorgt ervoor dat de aardappel ook niet zoveel licht vangt. Een krat met vele ventilatieopeningen kan ook, maar scherm ze af tegen het licht en bedek ze met een lichtdichte doek

Aardappelen opslaan, de juiste bewaarplaats. De aardappelen bewaren op de juiste manier vergt natuurlijk een goede opslagplaats. Een goede opslagplaats is, samengevat:

- droog
- donker
- goed geventileerd

Een kelder is een goede plek om aardappelen te bewaren. Wanneer u geen kelder heeft kan een kast ook een goede opslagplaats zijn. Houd er rekening mee dat de beste temperatuur om aardappelen op te slaan 4-10 graden is.

Aardappelen geschild bewaren. Wanneer u aardappelen al geschild heeft en deze nog wilt bewaren, kan dit wel in de koelkast. De aardappelen blijven dan nog twee dagen goed.

Kleintje plantenkennis: Hoe groeit een plant? Het verschil tussen korte- en lange-dag-planten.

Tot de vele factoren die groei en productie bepalen, behoort het (dag)licht dat dikwijls de zwakste schakel is, omdat het zo wisselvallig en onvoorspelbaar is. De lichtinstraling varieert met het seizoen, zowel qua intensiteit als qua duur. Op onze breedtegraad stemmen veel planten hun bloeitijd af op het verschil in het dag- en nachtritme tijdens de verschillende seizoenen. Ze 'herkennen' het seizoen op grond van de daglengte. Dit verschijnsel wordt 'fotoperiodiciteit' genoemd.

Tijdens de wintermaanden is er meestal een tekort aan licht, vanwege de lage lichtintensiteit en de korte dagen, zodat voor vele cultuurplanten het vereiste minimum niet wordt bereikt en de groei en kwaliteit negatief beïnvloed worden. Kunstmatig bijlichten biedt hier uitkomst en zorgt voor hogere groeisnelheden, kortere teeltduur en een verbetering van de kwaliteit. Kortom, 's winters is de kans op eigen gekweekte groenten het kleinst.

Onder korte-dag-planten verstaat men alle planten, die in het voorjaar en de herfst worden geprikkeld tot het vormen van bloemknoppen, zoals chrysanten (Allerheiligen) en kerststerren (Kerstdag).

Onder lange-dag-planten alle planten, die daarvoor de lange zomerdagen nodig hebben.

De groei van een plant is het resultaat van een complexe stofwisseling (metabolisme), waarbij de processen assimilatie en dissimilatie een zeer belangrijke rol vervullen. Iedere soort heeft een eigen kritische daglengte of lichtperiode, die al naar gelang de soort, korter of langer moet zijn, voordat de plant overgaat tot knopvorming. Knopvorming kan ook door andere factoren worden beïnvloed, zoals temperatuur, maar de 'juiste' daglengte blijft voor de plant de doorslaggevende factor die bepaalt of hij kan beginnen met bloeien en voortplanten.

Bij het fotosynthese proces onderscheidt men twee deelreacties, namelijk een lichtreactie en een donkerreactie. Bij de lichtreactie wordt water met behulp van lichtenergie gesplitst in waterstof en zuurstof en wordt een deel van de lichtenergie vastgelegd in energierijke verbindingen. De zuurstof verlaat het blad en komt terecht in de atmosfeer (planten zijn zuurstofproducenten !).

De limiterende factor voor deze reactie is licht. Hoe meer licht door de plant kan

worden opgenomen, des te meer water kan gesplitst worden en energierijke verbindingen kunnen aangemaakt worden. De tweede deelreactie wordt donkerreactie genoemd omdat deze geen licht nodig heeft en dus evengoed in het

donker kan plaats vinden.

Bij de donkerreactie wordt waterstof (vrijgekomen uit de lichtreactie) en de atmosferische CO₂, (doorgedrongen via de huidmondjes tot de chloroplasten) omgezet tot koolhydraten. De energie die hiervoor nodig is, wordt geleverd door (in de lichtreactie gevormde) energierijke verbindingen. In deze deelreactie zijn de CO₂-concentratie en de temperatuur limiterende factoren.

Hieruit blijkt dat de klimaatsfactoren licht, temperatuur en de CO₂-concentratie variabelen zijn, die de fotosynthesesnelheid rechtstreeks beïnvloeden.

Uit laboratoriumonderzoek is gebleken, dat planten in feite de lengte van de donkere periode meten, dus de nachtlengte. Ze beschikken over pigmenten die in het 24-uursritme gedurende de nacht worden gestimuleerd. Er is ontdekt dat planten zich laten misleiden als ze 's nachts aan kunstlicht worden blootgesteld. In de praktijk moet men evenwel opletten met het optimaliseren van deze assimilatiereactie, vermits ook met de dissimilatie rekening gehouden moet worden. Zo zal bijvoorbeeld een hoge temperatuur de dissimilatie veel meer beïnvloeden dan de assimilatie. Tijdens de wintermaanden, wanneer bij gebrek aan licht de assimilatie slechts matig verloopt, zal een hoge kasttemperatuur de dissimilatie extra stimuleren zodat de plant zijn schaars gevormde koolhydraten verbrandt en tijdens de nacht zijn groeireserves moet aanspreken. Kortom de plant breekt zichzelf af. Men moet dus proberen tot een assimilatie-overschot (netto assimilatie) te komen door de teeltomstandigheden juist te kiezen.

Met kunstlicht is het meestal makkelijker en voordeliger om de dag te verlengen, dan het lichtniveau te verhogen. Groeiproeven toonden aan, dat bij gelijke lichtintensiteiten, de groei recht evenredig toeneemt met de lengte van de fotoperiode. Bij dagverlenging kan er naast een versnelling van de groei nog een beïnvloeding (versnelling) van de bloei mogelijk zijn.

Tot de korte-dag-planten behoren onder meer asters, begonia's, chrysanten, primula, salie en sojabonen.

Tot de lange-dag-planten behoren onder meer dille, andijvie, erwten, venkel, slasoorten, spinazie, radijs en ui.

Bronnen: - Ministerie van Landbouw - 1992

Bewerking Rudi Van Overloop

Blote billetjes in het gras (snijbonenstampot).

Een oer-Hollandse stampot met snijbonen en witte bonen, dat is natuurlijk snijbonenstampot. In de volksmond ook wel 'blote billetjes in het gras' genoemd. Serveer het traditioneel met een rookworst (en eventueel uitgebakken spekjes), maar is ook erg lekker met een gehaktbal met jus, of gebakken scholl!

I N G R E D I Ë N T E N

1,2 kg kruimige aardappels, geschild en gehalveerd
1 blik witte bonen à 310 gram
1 zak gesneden snijbonen à 400 gram
1 el roomboter
3 el extra vierge olijfolie
2 tenen knoflook, uitgeperst
2 tl gedroogde dille (verse dille kan natuurlijk ook)
Optioneel, rookworst om erbij te serveren

B E R E I D I N G

Kook de aardappels gaar in een pan met gezouten water. (Als je een rookworst erbij wilt serveren kun je die boven op de aardappels leggen en mee verwarmen).

Kook de snijbonen ca. 5 tot 6 minuten tot ze beetbaar zijn. Giet af in een zeef en laat uitlekken.

Spoel de witte bonen af met water en doe ze in een pan. Voeg zoveel water toe, tot ze net onderstaan en verwarm tot ze goed warm zijn. Laat ze niet koken, want dan kook je de bonen stuk. Giet af en laat uitlekken.

Verwarm de boter, olie en knoflook in een ander pannetje tot de knoflook begint te geuren, niet bruin laten kleuren want dan smaakt de knoflook bitter.

Giet de aardappels af en stamp ze fijn met de knoflookolie-boter tot een smeuijge puree. Breng op smaak met zout en peper.

Roer de dille, snijbonen en witte bonen door de puree en warm nog even door.